

Prágai élet.

Magyarok a cseh fővárosban. — Három irányzat éles ellentéte.

Prága, 1920. aug. 7.

A prágai élet még mindig magán viseli a kialakulás kezdetleges vonásait. A régi Ausztria eme második metropolisa, ősrégi, középkori jellegével főleg a szemléltetőre, de a ma igazi Prágáját csak annak van alkalmja megősmerni, aki hónapokat tölt el a politikában világ rekordot elért csehek becézett gyöngyében. A város társadalmi és politikai életében élesen elkülönülő három árnyalat keresi maga számára a népszerűséget és — tekintettel a város nagyságára és lakosainak szaporodására — mind a három árnyalatnak, jobban és helyesebben mondva *irányzatnak* meg van a maga közönsége, nem esekély számban.

Az egyik és legerősebb irányzat a cseh-sovinszták táborában csoportosul. Ez az irányzat hadat üzen minden nemzetközi törekvésnek, úgy hogy a legradikálisabb eszközöktől sem riad vissza, ha arról van szó, hogy a maga sovinizmusát másokra is ráoktrojálja.

Történt például, hogy egy cseh fiatalember egy német leánnyal sétált a város környékén és természetesen németül beszélgettek. A hátuk mögött egy cseh katona követte őket, aki megszólította a csevegő párt és érdeklődött, hogy németek-e, hogy németül beszélnek. A cseh tiltakozott és csehnek vallotta magát. Erre a katonából ki-

tört az elfojtott sovinizmus és rárontott a civil fia'alemlere:

— Ha cseh vagy, hát beszélj csehül!

Dulakodás támadt köztük, melynek vége az lett, hogy a katona leszúrta a civilt.

A tettest elfogták.

A második irányzat a kommunisztikus, amely csak olyan erős, mint a sovinszta. A kommunisták és a *szociáldemokraták* egy táborba tartoznak, társadalmi érintkezésük a legintenzivebb, egy kávéházba járnak és minden tekintetben összetartanak.

A harmadik árnyalat a *cseh nemzeti szocialistáké*.

Ezeket nevezhetjük talán a legmérsékeltebb cseh hazafiaknak.

A magyarok, akik igen nagy számmal laknak Prágában a *Centrá* kávéházban találkoznak. Ez az egyedül, nagyobb magyar sziget a cseh fővárosban. *Volt rá eset, hogy Károlyi Mihály is megfordult ebben a kávéházban.* Megjelenése vegyes hatást váltott ki a jelenvolt ifjúságból. Egy részük megéljenzte de éppen annyian voltak akik megabcugolták. Ez az a kávéház különben, ahol a magyar kultúra menedéket talál s ahol minden pesti lap megkapható, hasonlóképpen minden Cseh-szlovák országai magyar lap, köztük Podkarpatska Rus legújabb magyar lapja, a *Ruszin-szko* Magyar Hirlap is.

Mit ír a helyi orosz sajtó?

— Szemelvények a „Nauka“, „Ruszkaja Zemlya“, „Pravda“ hasábjairól. —

Ruszin-szko fővárosának orosznyelvű sajtója im már 5 ujságot tart fenn. Ezek a „Nauka“, melynek felelős szerkesztője *Volsoin* Ágoston a *Volosin* féle politikát szolgálja, a „Ruszkaja Zemlya“, mely a nagyoroszok lapja s melynek felelős szerkesztője *Nicsáj*, *Vladimir*, a „Pravda“ a Podkarpatska Rus nemzetközi szocialista pártjának orosz nyelvű központi organuma s melynek szerkesztője *Mondok János*, a „Ruszkaja Niva“, mely a ruszin földművespárt hivatalos lapja s melynek szerkesztője *Dr. Brascsajkó Mihály*, végül a „Národ“, mely a helyi ukrajnisták ukrán nyelven megjelenő közlönye.

A lapok nevei hangzanak az utcán, példányai ott fekszenek az elárusító helyek polcain, de bár azokban igen gyakran rólunk is szó van, tartalmukat nem ismeri a közönség, mert írásmódja és nyelve a magyarság számára idegen.

Ez okból állandó rovatot indítunk lapunkban, mely figyelemmel fogja kísérni e lapok minden számát s közleményeink szószerinti fordításban fogják ismertetni a helyi orosz-sajtó fontosabb közleményeit.

Ezuttal 3 ujságról számolunk be:

„Nauka“ 29-ik szám.

Első cikkében támadja az ugynevezett brejchistákat és kacapokat, amiatt, hogy ezek a legélesebben léptek fel „a mi intelligenciánk ellen, különösen a papság és tanítóság ellen. Magyaroknak, árulóknak neveztek bennünket és lázítottak ellenünk a ruszinokat, cseheket, magyarokat és zsidókat. Különösen sokat szenvedett a papság ebben a vad kultur harcban. Beszűntették a fizetését, kihírdették, hogy a párbér el van törölve, de helyére semmit sem adtak, egyszóval a mi intelligenciánk első és legérdekesebb részét az istentelenek éhhalálra kárhoztatták. Azonkívül ránk zúdították a gonosz szimatikus agitátorokat, hogy még jobban szétbontsák a mi népünket. De a ruszinnak természetes józan esze, hamar észrevette a ravaszok gonosz célját. Nem egy kérdezte tőlünk, vajjon nem azért agitálnak-e ellenünk a brejchistáktól megfizetett kacapok, hogy pártokra szakasszanak minket, hogy így könnyebben uralkodhassanak rajtunk és minket új vasjáromba fogjanak? Nem egy ruszin kérdezte a gyűléseken hogy miért nem avatkoznak a brejchisták és kacapok a rabbik, kálvinista lelkészek és plébáno-

sok dolgába, csak a mi ruszin papságunkat gyalázzák. Most már látja a nép, ki az ő barátja és ki az ő ellensége, most már nem hisz olyan könnyen az idegen talpnyalóknak. Így is kell, legyen eszed, ne higgy az idegennek különösen a kacapnak.“

„Pravda“ 13-ik szám.

Első helyen közli a szerkesztőség üdvözlését a III-ik kommunista internacionál II-ik kongresszusához: „Most van Moszkvában — írja a lap — a III-ik kommunista internacionál II-ik kongresszusa. Az egész világ összes kommunista és forradalmi szocialista munkásának szeme minden figyelmével és egész lelkével Moszkva felé néz. Őszinte szívvel üdvözljük a kongresszust s a világ forradalmi proletáriátusának összes résztvevő képviselőit. A legnagyobb sikert kívánjuk a munkához és az összes dolgozó népeknek a burzsoázia elnyomása és a kapitalisták kizsákmányolásától való felszabadításához. Pusztuljanak el az osztályok. Éljen az osztály nélküli kommunista társadalom! Pusztuljanak a kapitalista és imperialista államok! Éljen az egyetemes tanács köztársaság! Éljen a nemzetközi szociál forradalom! Éljen a III-ik kommunista internacionál! Éljen a tanács Oroszország! Éljen a világforradalmi proletáriátus vezére Lenin elvtárs!“

„Elmerülünk az adósságban“ című cikkében a következőket írja: „Olyan emberről, akinek már nagyon sok az adóssága és nem tud attól szabadulni, azt mondja a közmondás, hogy az adósságba ful. Ugyanazt mondhatjuk magunkról t. i. a mi kicsiny operettszerű autonóm Podkarpatska Ruszunkról. Kedves olvasó, te szegény földművelő vagy munkás elvtárs, ha tovább akarod ezt olvasni, tégy először a homlokodra hideg vízbe mártott törülközőt és úgy olvas. A mi autonóm Podkarpatska Ruszunk július elsejéig 38 millió koronát kölcsönzött vagyis ennyivel adósa a cseh-szlovák pénzügyminiszteriumnak. Most pedig kérdezzük a magasan ülő urakat hová és mire ment ez a pénz? Kinek volt és van belőle haszna? Mostanáig semmi olyan jót nem tettek a nép javára, ami egy millióba is került volna. Állítottak-e iskolákat? Építették-e a szegények javára házakat? Segítették-e nyomorukban a rokantakat vagy hadi özvegyeket? Építették-e új vasutakat? Hát mit csináltak, nem tudjuk és nem

látjuk, talán nem is fogjuk tudni és látni. De hát mire ment ez a nagy pénzösszeg? Láttuk, hogy a munkásokra nem. Maradnak tehát a tisztviselők, de a volt tisztviselőkre nem költöttek, mert ezek még most is oly kis fizetést kapnak, hogy alig tudnak belőle megélni. Am de nem így vannak az egyéb kirendelt tisztviselők, akik Csehországból jöttek hozzánk, hogy minket e nagy munkában segítsenek s akik rendes fizetésükön felül 20—60 korona napidij pótlékot kapnak. Gondoljátok meg, hogy ha csak Užhorodon 3000 ilyen kirendelt ember van, mennyi pénzt jelent az. De ha Užhorodon van 3000, vannak egyéb városokban és községekben s a tisztviselőknél ez a száma nem hogy csökkenne, de napról-napra növekedik és így magától értetődik, hogy Podkarpatska Rus adóssága (38 millió korona) nemhogy kevesbednék, hanem napról-napra szaporodik addig, amíg mindnyájunkat munkás proletárokat és földművelőket el nem borít s akkor mindnyájan megfulunk, mint az, aki nem tud a vízben uszni. Nagyon drága a mi autonómiánk, de hát mindig úgy van, volt és lesz, hogy ami uri az mindig drága.“

A cikk többi részében azt fejtegeti, hogy mindaddig drága lesz az autonómia, míg idején fel nem támad a munkás nép és nem rázza le nyakáról az uri autonómiát és nem állítja helyére a munkás nép önkormányzatát, ami azonban csak egy uton és módon lehetséges: az orosz, ukrán és más elvtársak példája nyomán.

„Ruszkaja Zemlya“ 29-ik szám.

A hírek között a következőket találjuk: „Amiről nekünk nem szabad írni, erről ír maga a cseh kormányparti ujság a „Csš. Respublika“, melyben Podkarpatska Rus siralmas helyzetéről találunk egy cikket. Ez az ujság élesen fellép ami tisztviselőink ellen, a kikeről ezt írja: Jobb lesz, ha a mostani tisztviselők nagyobb része elhagyja Podkarpatska Rus s a helyükre olyan tisztviselőket küldenek, akiknek van igazságérzetük, a felelősség iránti öntudatuk és jó szándékuk, hogy a helybeli viszonyokat megjavítsák. Különben Podkarpatska Rus a mi Boszniánkká és Hercegovinánkká válik, melyre a köztársaság csak rá fog fizetni. A magunk részéről hozzá tesszük — írja tovább a Ruszkaja Zemlya — hogy ezen változást nemcsak a köztársaság pénzügyi érdekei követelik, hanem az igazságosság és a demokráta köztársaság méltósága is.“

Montenegróért.

A kised Montenegró, mely a világháború előtt az európai diplomatákat oly sokat foglalkoztatta, újból az aktuális külügyi problémák előterébe került.

A montenegróiak, akik legelső hadüzenetükkel a Balkán háborúval, megkezdődött nagy európai világégésnek első gyuanyagát szolgáltatották, sehogy sem tudnak belenyugodni abba, hogy az antantnak tett annyi szolgálataikat önállóságuk megszüntetésével fizessék meg. A hatalmas békekonferencia, amely annyi sok új államot létesített, ezt a hősi kis nemzetet Európa térképéről eltüntette. A montenegrói nyelvileg egy ugyan a szerbvel, azonban szokások és életmódja terén egy egész világ választja el a szerbtől. Egy, az ő körükből származott fejedelem, aki minden életnyilvánulásában részese volt, akinek minden panaszát kisirhatta, minden örömét elmesélhette, neki életszükség. Ezért a szerb megszállás ellen állandóan izgat, agitál, forradalmat visel. Verekedések, fegyveres összetűzések napirenden vannak. Párisban egy állandó montenegrói szabadságiroda működik. A montenegróiak érdekében most Olaszországban egy nagy mozgalom indult meg. Scaisla, ami annak idején Magyarország érdekében sikra szállt, most Montenegró szabadsága ügyében interpellációt intézett a kormányhoz.

Jugoszlávia gyengítése és az Adriától való távoltartása érdekében mindent elkövet Montenegró ügyének hivatalos szószólója lesz annál is inkább, mert újabban az albánok önállóságának elismerésével a népek önrendelkezési jogának helyes gyakorlásáról tett ékes tanubizonyságot